

УДК 159.922

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-7\(61\)-1282-1293](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-7(61)-1282-1293)

Никоненко Олена Вікторівна кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-0794-7905>

ДІАДНИЙ КОПІНГ ЯК ЧИННИК СЕКСУАЛЬНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ В СИТУАЦІЇ ВІЙНИ

Анотація. У публікації представлено дослідження ролі діадного копіngu як чинника сексуального благополуччя в контексті ситуації війни. Сексуальне благополуччя концептуалізовано як показник успішності реалізації сексуального потенціалу людини в сексуальних стосунках пари, що враховує внутрішню психічну реальність особистості, якість стосунків у діаді, а також зовнішні обставини впливу на пару. Умови ситуації війни слід розглядати як соціально-психологічну ситуацію, об'єктивні обставини якої мають небезпечний та непередбачуваний характер впливу на людину, а суб'єктивне переживання таких обставин критично дисонує з наявним попереднім досвідом індивіда, розцінюється як загроза для подальшого благополуччя та є джерелом інтенсивного стресу.

Низка досліджень визначає стрес чинником порушення сексуального функціонування людини. Інші дослідження вказують на вагому роль діадного копіngu як засобу подолання стресу. Це дає підставу сформулювати погляд на діадний копінг як чинник сексуального благополуччя в умовах ситуації війни. Поняття діадного копіngu відноситься до системної транзакційної моделі стресу. Подолання стресу розглядається як процес, який відбувається у стосунках пари. В контексті впливу на сексуальне благополуччя виділено дві функції діадного копіngu: орієнтована на подолання стресу – вона сприяє відновленню сексуального функціонування людини на психофізіологічному рівні та орієнтована на стосунки – вона підвищує рівень задоволеності стосунками, прив'язаність та цінність партнера. Результати емпіричних досліджень підтверджують кореляцію рівня сексуального благополуччя з позитивним діадним копіngом та обернену кореляцію з негативним.

Дискусійними залишаються питання детермінації форм діадного копіngu психологічними характеристиками партнерів, а також його залежності його якості від рівня задоволеності сексуальними стосунками.

Ключові слова: сексуальні стосунки, сексуальне благополуччя, сексуальні дисфункції, ситуація війни, стрес, діадний копінг.

Nykonenko Olena Viktorivna Candidate of psychological sciences, Associate Professor, Head of the Department of Psychology, “KROK” University, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-0794-7905>

DYADIC COPING AS A FACTOR OF SEXUAL WELL-BEING IN THE CONTEXT OF WAR

Abstract. The publication presents a study on the role of dyadic coping as a factor of sexual well-being in the context of a war situation. Sexual well-being is conceptualized as an indicator of the successful realization of an individual's sexual potential within a couple's sexual relationship, taking into account the person's internal psychic reality, the quality of the dyadic relationship, and external circumstances influencing the couple. The conditions of a war situation should be considered as a socio-psychological situation whose objective circumstances have a dangerous and unpredictable impact on a person, and the subjective experience of such circumstances critically dissonates with the individual's existing prior experience, is perceived as a threat to future well-being, and serves as a source of intense stress.

A series of studies identifies stress as a factor in the impairment of human sexual functioning. Other studies point to the significant role of dyadic coping as a means of stress management. This provides a basis for forming a view of dyadic coping as a factor in sexual well-being in war situations. The concept of dyadic coping relates to the systemic transactional model of stress, which views stress management as a process occurring within a couple's relationship. In the context of its influence on sexual well-being, two functions of dyadic coping are distinguished: stress-oriented – which contributes to the restoration of human sexual functioning at a psychophysiological level, and relationship-oriented – which increases the level of relationship satisfaction, attachment, and partner value. The results of empirical studies confirm a correlation between the level of sexual well-being and positive dyadic coping and an inverse correlation with negative dyadic coping.

Questions regarding the determination of dyadic coping forms by partners' psychological characteristics, as well as the dependence of its quality on the level of satisfaction with sexual relationships, remain debatable..

Keywords: sexual relations, sexual well-being, sexual dysfunctions, war context, stress, dyadic coping.

Постановка проблеми. Тривалий час населення нашої країни знаходиться в обставинах повномасштабної війни. Останні соціальні дослідження свідчать про зростання втоми та виснаження серед населення, спричинених затяжною воєнною ситуацією. Об'єктивна небезпека та психологічне навантаження вимагають значних внутрішніх ресурсів для збереження особистого благополуччя.

Невід'ємною складовою загального суб'єктивного відчуття благополуччя та гармонійної самореалізації особистості є сексуальне благополуччя. У цьому контексті особливого значення набуває проблема дослідження його чинників в умовах ситуації війни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останніх дослідженнях присвячених вивченню впливу воєнної ситуації на шлюбні стосунки та стосунки у інтимній діаді констатується її негативний ефект на сексуальне життя. Емоційний стан партнерів визначається впливом постійного стресу, тривоги та невизначеності. Психологічні травми, втрата безпеки та соціальна ізоляція можуть знижувати сексуальний потяг, ускладнюють реалізацію сексуальної взаємодії та ведуть до конфліктів у стосунках. В той самий час, війна може стати приводом для зміцнення єдності пари, посилення надання підтримки один одному. Спільні зусилля щодо збереження інтимного життя сприяють адаптації до викликів війни [1]. Досліджуючи кризові сімейні системи О. Петрунько визначає основним чинником стабілізації сімейної взаємодії вирішення проблем, які приховуються або вирішуються в неконструктивний спосіб, відновлення сімейних ролей та внутрішніх кордонів у парі [2]. Вивчаючи проблеми комунікації в парах вимушених переселенців І. Сингаївська відзначає їх низьку адаптацію до змін, погіршення комунікації у парах на фоні зниження задоволеності іншими сферами життя та пов'язує задоволеність стосунками з екзистенційною наповненістю особистості [3]. В іншій праці науковиця, опираючись на результати статистичного аналізу емпіричного дослідження, пов'язує рівень життєстійкості жінок в умовах війни з усвідомленням власних ресурсів та здібністю до активного копінгю, що дозволяє протистояти викликам війни, та виокремлює ряд чинників, які визначають її рівень: особистісна зрілість, самооставлення, мотивація досягнення та копінг-поведінка в стресових ситуаціях [4].

Мета статті. Метою статті є встановлення ролі та функцій діадного копінгю як чинника сексуального благополуччя в умовах ситуації війни та окреслення дискусійних питань для подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу. Повноцінна реалізація сексуальності людини неможлива без сексуальної взаємодії з партнером, тобто створення тривалої або тимчасової пари для здійснення сексуальних стосунків. З іншого боку, саме сексуальне благополуччя є суб'єктивним виміром успішності реалізації сексуальності людини. У межах системної парадигми його потрібно розглядати як результат сексуальних стосунків у складній системі пари, що визначається низкою взаємообумовлених зв'язків з психічними та фізіологічними характеристиками індивіда та його партнера, міжособистісними вимірами стосунків а також обставинами в яких перебуває пара.

Концептуалізуючи поняття суб'єктивного сексуального благополуччя з опорою на рівні сексуальності, В. Гупаловська визначає його як гармонійну

реалізацію суб'єктом своєї сексуальності на тілесно-фізичному, душевно-емоційному та духовно-ментальному рівнях. В якості чинників сексуального благополуччя дослідниця виділяє індивідуальні (дозволеність, сексуальний інтерес, реалізована сексуальність), діадичні (стосунки як цінність, сексуальна комунікація, інтимність, довіра, відкритість) та оцінкові (задоволення власною сексуальністю, сексуальними стосунками, партнерством, сексуальним життям загалом). [5]

Досліджуючи феномен сексуального благополуччя в рамках розробки нової шкали сексуального благополуччя для четвертого Британського національного опитування сексуальних настанов і стилів життя, група науковців запропонувала модель, що охоплює сім доменів сексуальних стосунків: повага, самооцінка, комфорт, самовизначення, безпека й захищеність, прощення та стійкість. Проведені напівструктуровані інтерв'ю з 40 дорослими віком від 18 до 64 років дали змогу дослідити, як ці домени співвідносяться з особистими уявленнями та досвідом респондентів щодо сексуального благополуччя. Учасники дослідження визначили низку чинників, які сприяють сексуальному благополуччю: впевненість і знання, які накопичуються з досвідом, зрілість і покращення розуміння себе та партнера в тривалих сексуальних стосунках, а також зміни культурних норм, що послаблюють соціальний тиск. Сексуальне благополуччя описувалося як таке, що динамічно змінюється залежно від різних життєвих подій (зокрема хвороб, батьківства, розриву стосунків), а також у контексті змін соціосексуального середовища. Процес формування та підтримки сексуального благополуччя подавався опитаними як постійна праця. Автори дослідження констатують, що сексуальне благополуччя визначається сукупною оцінкою переживань сексуального досвіду та пов'язаних із сексуальністю очікувань у найближчому майбутньому. Такі складові сексуального благополуччя, як сексуальна самооцінка, відчуття поваги й безпеки у сексуальних стосунках, створюють умови для задовольняючого сексуального досвіду. Сексуальне благополуччя є багатовимірним, динамічним і соціально та структурно зумовленим феноменом. [6]

Це дозволяє зробити висновок, що формування сексуального благополуччя можливе лише шляхом реалізації сексуальних стосунків з партнером, при цьому вагоме значення має аспект міжособистісної взаємодії у парі, вплив життєвих обставин та соціокультурного середовища. Відповідно, повноцінне дослідження сексуального благополуччя потребує вивчення впливу обставин війни на особистість та процеси взаємодії в середині парі.

Здійснюючи теоретичний аналіз концепту «ситуація» в ракурсі дослідження соціальної поведінки, О. Васильченко, розглядає ситуацію як складну суб'єктивно-об'єктивну реальність. У якій об'єктивні складові представлені у вигляді суб'єктивного сприйняття, що пов'язане з наданням їм особистісної значущості учасником ситуації. З одного боку, саме умови середовища фор-

мують визначення ситуації, з іншого – поведінка людини в життєвій ситуації детермінується як відносно сталими, так і гнучкими психічними конструктами особистості. Психологічна ситуація є віддзеркаленням об'єктивних обставин у синтезі з минулим досвідом індивіда. Відповідно до положень соціальної психології, індивідуальна психіка та колективні психічні утворення розглядаються як системи, що перебувають у стані напруги. А вивчення соціальної поведінки з огляду на принцип системності передбачає встановлення внутрішніх протиріч, зв'язків та залежностей. [7]

В ракурсі зв'язку з сексуальним благополуччям, умови ситуації війни мають бути розглянуті саме як соціально-психологічна ситуація, що характеризується множиною об'єктивних обставин інтенсивного впливу на людину, здебільшого небезпечного та руйнівного спрямування. Ці обставини проживаються індивідом як такі, що суттєво дисонують з наявним внутрішнім досвідом, є неочікуваними, загрозливими, тому провокують значну внутрішню напругу. Відповідно до класичної теорії стресу Г. Сельє, стан фізіологічної або психологічної напруги, зумовлений різноманітними чинниками (соматичними, розумовими, емоційними, зовнішніми або внутрішніми, а частіше – їх сукупністю), визначається як стрес. Саме тому сексуальне благополуччя в умовах ситуації війни слід розглядати в контексті впливу інтенсивного та тривалого стресу особистості.

Дослідження Г. Боденманна, присвячене вивченню впливу стресу на функціонування стосунків, яке було проведене на 198 парах, показало, що інтимні стосунки неможливо повноцінно зрозуміти без урахування контексту, в якому перебуває пара. При цьому важливо окремо розглядати зовнішні, стосовно інтимної діади (гострі життєві події і щоденний стрес), і внутрішні (труднощі або конфлікти у парі) стресори. Рівень задоволення стосунками та сексуальна активність партнерів залежать насамперед від стресу всередині пари, який, своєю чергою, пов'язаний із зовнішніми стресорами. Пари, які відчували вищі рівні стресу у стосунках, демонстрували нижчі рівні шлюбного та сексуального задоволення, меншу сексуальну активність, а також вищий рівень сексуальних дисфункцій. Проте за певних умов вищий рівень стресу може підвищувати функціонування подружньої пари. Результати дослідження засвідчили гендерні відмінності впливу стресу на сексуальну активність: жінки, незадоволені партнерством, за умов високого щоденного стресу схильні до зменшення сексуальної активності, тоді як у чоловіків за тих самих умов сексуальна активність може зростати. Це вказує на різні стратегії подолання стресу та емоційної регуляції жінок та чоловіків. З дослідження однозначно випливає, що зовнішній та внутрішній стрес є потужними контекстуальними чинниками, що формують динаміку інтимних стосунків у парі. [8].

Схожої точки зору стосовно впливу зовнішнього та внутрішнього стресу на сексуальне функціонування дотримується дослідник Ю. Нагорняк. Він

розглядає стрес як чинник розвитку сексуальних дисфункцій та пропонує концепцію циклічної моделі їх формування та підтримки за рахунок посилення зовнішнього стресу стресом, що виникає внаслідок проблем у комунікації пари (рисунок 1). Навіть тимчасове зниження сексуального функціонування, спровоковане стресогенними зовнішніми обставинами, може вести до погіршення комунікації та виникнення конфліктів у парі через втрату компоненту взаємної сексуальної насолоди та розрядки у стосунках. У разі відсутності у партнерів ефективних стратегій вирішення конфліктів та надання взаємної підтримки, стрес від стосунків далі посилюватиме сексуальну дисфункцію. Як наслідок, виникає замкнутий цикл, який зрештою може призвести до розпаду пари. [9]

В іншій праці цей ж автор розглядає процеси поширення та подолання стресу всередині пари як складову комплексної моделі сексуального благополуччя в умовах ситуації війни. Стрес описується як чинник, що впливає на якість стосунків у парі, рівень сексуальних дисфункцій та задоволеність сексуальними стосунками (рівень суб'єктивного сексуального благополуччя). Зниження рівня стресу можливе за рахунок використання стратегій індивідуального та діадного копінгу. Діадний копінг є складовою міжособистісних стосунків у парі та детермінується патернами статево-рольової ідентичності. [10]

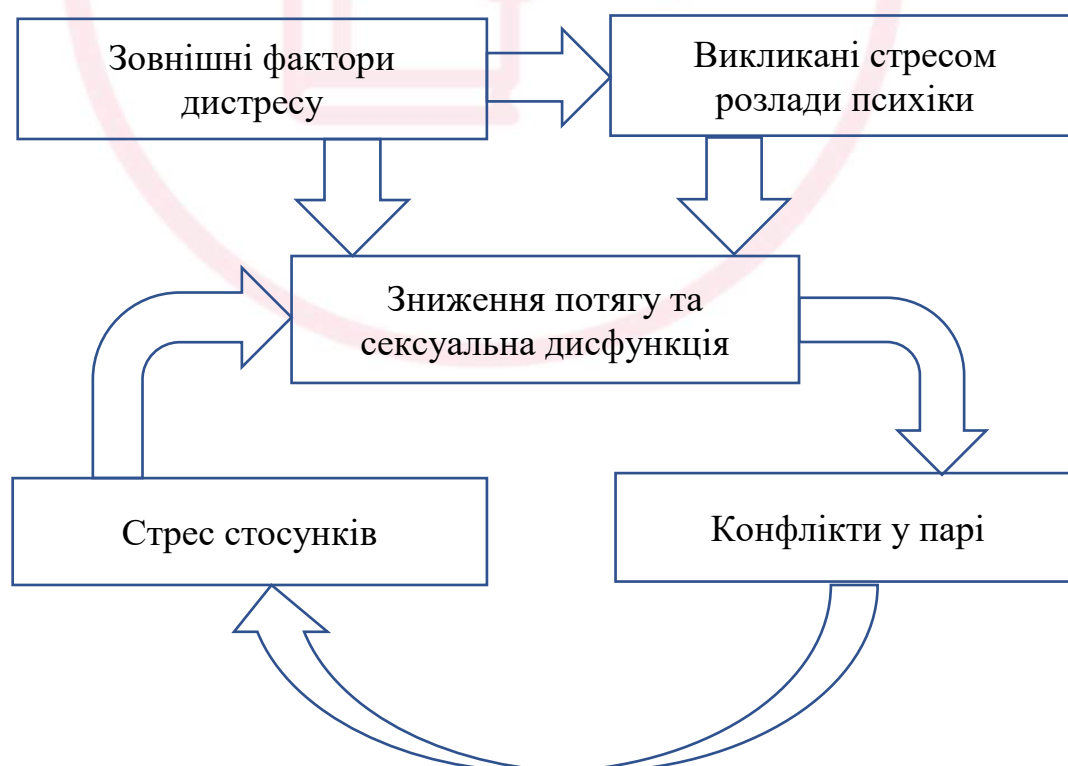

Рис. 1 Цикл взаємозв'язку стресу та сексуальних дисфункцій у парі
Джерело: Нагорняк Ю.В., 2024

Для розуміння процесів подолання стресу у стосунках пари слід звернутися до концепції діадного копіngu. Класичні теорії стресу розглядають подолання стресу крізь призму індивідуалістичної спрямованості – психодинамічні теорії зосереджуються на регуляції внутрішньоособистісних конфліктів, стимулорієнтовані підходи акцентують увагу на впливі на людину критичних життєвих подій, а реактивні теорії підкреслюють ендокринні та фізіологічні реакції індивідів на стрес. Поширена транзакційна теорія Лазаруса і Фолкмана [11] також відповідає індивідуалістичній парадигмі розуміння стресу. Вона базується на оцінці індивідом значущості ситуації щодо ознак загрози або виклику та наявних власних ресурсів для реагування на її вимоги. Переживання стресу розглядається як результат взаємодії між індивідом і середовищем. Інший погляд на стрес і копінг пропонує системна транзакційна модель (Systemic Transactional Model), запропонована Г. Боденманном [12]. У ній стрес визначається як соціальний процес, що протікає у тісних міжособистісних стосунках, з фокусом на романтичному партнері. Ключовим положенням цього підходу стала ідея взаємозалежності партнерів у романтичних стосунках [13]. Вона передбачає регулярний, сильний і взаємний вплив партнерів один на одного в різних сферах життя. Досвід стресу одного партнера не є ізольованим, а впливає на переживання та добробут іншого. Водночас, ресурси одного партнера розширюють можливості іншого. Ця теза справедлива як для стресу від повсякденних труднощів, так і для серйозних кризових обставин, таких як ситуація війни.

До відомих в рамках транзакційної теорії стресу первинної та вторинної оцінки ситуації, Г. Боденманн додає міжособистісний аспект оцінювання. Він передбачає спільне оцінювання ситуації парою. Первинне оцінювання в системній транзакційній моделі охоплює чотири форми: оцінка значущості ситуації для себе, оцінка сприйняття ситуації партнером, оцінка реакції партнера на власну оцінку, порівняння власної та партнерської оцінки ситуації, що формує "ми-оцінку" ситуації. Вторинне оцінювання в системній транзакційній моделі включає три типи: оцінка індивідом власних ресурсів для подолання вимог ситуації, оцінка ресурсів партнера, оцінка узгодженості або розбіжностей у сприйнятті наявних ресурсів (ми-оцінка) ресурсів пари. Такі складні взаємні та спільні процеси оцінювання ведуть до формування індивідуальних, орієнтованих на партнера, або ж спільних цілей, які далі реалізуються через: індивідуальний копінг, копінг, орієнтований на партнера, або спільний діадний копінг. [14]

Діадний копінг можна визначити як динамічний процес взаємного реагування, що розгортається у комунікації між партнерами та впливає на емоційний стан обох партнерів і якість стосунків між ними. Форма діадного копіngu, яку обирають партнери в конкретній ситуації, детермінується динамічною комбінацією когнітивних, мотиваційних і ситуативних процесів. Розгортання діадного копіngu залежить від низки чинників, зокрема: джерела

походження стресу (стрес може походити від одного з партнерів, обох партнерів одночасно або від зовнішніх обставин); ступеня залучення партнерів у ситуацію (стресогенна ситуація може стосуватися одного або обох партнерів одночасно); загальних та ситуативних ресурсів партнерів (емоційних, когнітивних, матеріальних тощо); цілей, що переслідуються партнерами (індивідуальних, орієнтованих на партнера або спрямованих на добробут пари); мотивації (наприклад, рівня прихильності до партнера або стосунків); а також часових аспектів (стресор може впливати на обох партнерів одночасно або ж один із них переживає стрес пізніше). При цьому ймовірність виникнення позитивного діадного копіngu зазвичай вища, якщо джерело стресу є зовнішнім, порівняно з випадками, коли причиною стресу є хтось із партнерів.

Системна транзакційна модель передбачає, що партнери можуть виражати свій стрес вербально або невербально, при цьому явно або приховано декларує запити про допомогу від партнера. Ці сигнали стресу сприймаються та інтерпретуються іншим партнером у ході процесів первинного та вторинного оцінювання. Партнер, що відповідає на вираження стресу, може не відреагувати, проігнорувати або знецінити його, виразити власний стрес або запропонувати свій діадний копінг, який відповідатиме його реакції на партнера, обставини ситуації та стосунки загалом. За специфікою впливу на пару можна виділити два типи реакцій діадного копіngu: позитивні, що спрямовані на відновлення певного рівня гомеостазу для індивіда та пари в умовах виклику; та негативні, що спрямовані на боротьбу зі стресом партнера шляхом вираження негативної відповіді (роздратування, відстороненість або звинувачення).

Опираючись на класифікацію Г. Боденманна можна виділити наступні форми позитивного та негативного діадного копіngu [14]:

- 1) емоційно орієнтований підтримувальний копінг – дії партнера, спрямовані на підтримку емоційної рівноваги партнера, зменшення емоційного напруження, співпереживання, прояв турботи;
- 2) проблемно орієнтований підтримувальний копінг – надання конкретної допомоги у розв'язанні стресової ситуації (порада, участь у вирішенні задачі);
- 3) делегований діадний копінг – для зменшення стресу партнера, суб'єкт приймає на себе частину завдань або відповідальності іншого партнера;
- 4) емоційно орієнтований спільний копінг – обидва партнери разом переживають ситуацію, взаємно підтримують один одного, зосереджуючись на спільному регулюванні переживань і емоційній близькості;
- 5) ворожий діадний копінг – супроводжується агресією, сарказмом, докорами, пасивно-агресивною поведінкою;
- 6) амбівалентний діадний копінг – партнер формально надає допомогу, але водночас демонструє небажання, внутрішній опір або подвійне ставлення;
- 7) поверхневий діадний копінг – виглядає як підтримка, але є нещирим, відстороненим або механічним, без справжньої залученості до проблем партнера.

Причинами розгортання негативного діадного копінгу можуть бути високий рівень стресу іншого партнера, відсутність ресурсу або мотивації до надання підтримки (низька прихильність до стосунків, негативне ставлення до партнера), особистісні особливості (егоцентризм, домінантність, низька емпатичність, імпульсивність), відчуття примусу до надання підтримки або емоційне виснаження після тривалого одностороннього піклування без отримання зворотної підтримки.

У парі діадний копінг виконує дві основні функції: орієнтовану на стрес та орієнтовану на стосунки. Перша функція полягає у зменшенні рівня стресу, який переживається одним партнером та впливає на іншого, або одночасно стосується обох партнерів. Роль діадного копінгу стає особливо важливою, якщо індивідуальні зусилля з подолання стресу виявилися неефективними та не допомогли зменшити негативні емоції чи вирішити проблему. Друга функція діадного копінгу пов'язана з посиленням відчуття єдності пари (ми), зміцненням взаємної довіри, інтимності, емоційного зв'язку і зобов'язань партнерів один перед одним [15]. Зміцнення стосунків відбувається за рахунок створення спільного досвіду емоційної підтримки та взаємної турботи [16].

В аспекті впливу на сексуальне благополуччя перша функція діадного копінгу, за рахунок успішного подолання стресу, сприяє відновленню сексуального функціонування партнерів на психофізіологічному рівні та повертає сексуальне життя пари до усталеного рівня. Функція, орієнтована на стосунки, покращує сексуальне благополуччя шляхом підвищення задоволеності стосунками, посилення прив'язаності та прихильності до конкретного партнера, формування відчуття безпеки та комфорту в стосунках.

Результати емпіричного дослідження чинників сексуального благополуччя в контексті ситуації війни, проведеного на вибірці з 126 осіб, які упродовж війни отримували психологічну допомогу на одній із вітчизняних онлайн-платформ, засвідчили наявність статистично значущих кореляційних зв'язків ($\alpha=0,05$) між показником сексуального благополуччя та формами діадного копінгу у парі. Сексуальне благополуччя знаходиться в прямому кореляційному зв'язку з показниками стрес комунікації суб'єкта (0,337) та партнера (0,584) – можливість вільного вираження свого стресу в парі; підтримувальним діадним копінгом суб'єкта (0,557) та партнера (0,443), спільним діадним копінгом пари (0,543) та в оберненому зв'язку з негативним діадним копінгом суб'єкта (-0,265) та партнера (-0,305). При цьому емоційно-орієнтовані форми копінгу демонструють вище значення кореляційного зв'язку з сексуальним благополуччям порівняно з проблемно-орієнтованими, що підкреслює вагомість емоційного компоненту в інтимних стосунках пари за критичних обставин війни. [17]

Висновки: Сексуальні стосунки є способом реалізації сексуального потенціалу людини в багатовимірному просторі тілесної, психічної, соціальної

та духовної реальності інтимної пари. Їх перебіг визначається впливом інстинктивного статевого потягу, наявного сексуального досвіду, якості міжособистісної взаємодії у парі, соціокультурного середовища та обставин ситуації в яких перебуває пара. Сфера сексуальної взаємодії далека від визначення понять норми, тому єдиною мірою успішності реалізації сексуальних стосунків є суб'єктивний вимір сексуального благополуччя. Воно формується як узагальнений результат досвіду та очікувань сексуальних стосунків та є внутрішнім представленням поведінкових актів здійснення сексуальних стосунків.

З позиції оцінки впливу на сексуальне благополуччя, ситуацію війни слід розглядати як соціально-психологічну ситуацію, в якій особистість стикається з інтенсивним стресовим навантаженням внаслідок переживання загрози, втрати, невизначеності. Саме стрес є одним з найвагоміших чинників порушення сексуального функціонування людини. Рівень задоволення стосунками та сексуальна активність партнерів більшою мірою залежать від стресу всередині пари, який знаходиться в зв'язку зовнішніми стресорами. З іншого боку, діадний копінг у парі відіграє вагомую роль в подолання стресу. Саме тому його слід розглядати як чинник сексуального благополуччя в умовах ситуації війни.

Аналіз численних теоретичних та емпіричних досліджень підтвердив роль діадного копінгу як чинника успішності реалізації сексуальних стосунків – сексуального благополуччя. Його роль полягає в здійсненні у парі двох функцій: подолання стресу, що нормалізує сексуальну активність на психофізіологічному рівні та зміцнення стосунків, що посилює взаємну прихильність партнерів, відчуття цінності та безпеки у парі, і таким чином, сприяє отриманню задовольняючого сексуального досвіду. Діадний копінг визначає динаміку сексуальної та міжособистісної взаємодії у парі, впливає на рівень сексуальної активності, близькості та довіри в парі, та відповідно визначає рівні задоволеності сексуальними стосунками та стосунками пари в цілому. В умовах соціально-психологічної ситуації війни, позитивний діадний копінг у парі слід розглядати як складову резильєнтності сексуального благополуччя. При цьому особливого акценту набувають емоційно-орієнтовані форми діадного копінгу.

Відкритими для подальшої наукової дискусії залишаються питання щодо зв'язку домінуючих у парі форм діадного копінгу з характерологічними особливостями партнерів та моделями статево-рольової ідентичності, співвідношення індивідуального та діадного копінгу в реагуванні на стресогенні обставини, зворотного впливу сексуального благополуччя на мотиваційний компонент діадного копінгу.

Література:

1. Письменний С. О. Вплив війни на сексуальне життя подружніх пар. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія*. 2024. № 35(74/5). С. 88–93. DOI: <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2024.5/14>.

2. Петрунько О., Склярчук А. Міжособистісна комунікація та реплікація досвіду в проблемних сімейних системах. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2022. № 2(66). С. 173–183. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-66-173-183>.
3. Сингаївська І. В., Осауленко Н. В. Особливості комунікативних проблем в шлюбних партнерських стосунках переселенців під час війни. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2023. № 3(71). С. 125–134. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-71-125-134>.
4. Сингаївська І., Страмоусова І. Чинники життєстійкості жінок під час війни. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 3(75). С. 231–245. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-75-231-245>.
5. Гупаловська В. Суб'єктивне сексуальне благополуччя: концептуалізація поняття та психологічна модель. *Psychological Journal*. 2021. Т. 7, № 9. С. 36–47. DOI: <https://doi.org/10.31108/1.2021.7.9>.
6. Lewis R., Bosó Pérez R., Maxwell K., et al. Conceptualizing Sexual Wellbeing: A Qualitative Investigation to Inform Development of a Measure (Natsal-SW). *The Journal of Sex Research*. 2024. № 62(5). P. 693–711. DOI: <https://doi.org/10.1080/00224499.2024.2326933>.
7. Васильченко О. М. Застосування концепту «ситуація» у дослідженні соціальної поведінки. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 3(75). С. 222–230. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-75-222-230>.
8. Bodenmann G., Ledermann T., Bradbury T. Stress, sex, and satisfaction in marriage. *Personal Relationships*. 2007. Vol. 14, № 4. P. 551–569.
9. Нагорняк Ю. В. Стресогенні чинники сексуальних дисфункцій та терапевтична стратегія їх подолання. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 2(74). С. 337–344. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-74-337-344>.
10. Нагорняк Ю. В. Модель впливу чинників війни на рівень сексуального благополуччя пари. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. № 1(77). С. 568–575. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-77-568-575>.
11. Lazarus R. S., Folkman S. Stress, appraisal, and coping. New York: Springer, 1984. 456 p.
12. Bodenmann G. A systemic-transactional conceptualization of stress and coping in couples. *Swiss Journal of Psychology*. 1995. Vol. 54, № 1. P. 34–49.
13. Kelley H., Berscheid E., Christensen A., et al. Close relationships. New York: Freeman, 1983.
14. Bodenmann G. Stress und Coping bei Paaren. Göttingen: Hogrefe, 2000. 364 p.
15. Cutrona C. E. Social Support in Couples: Marriage as a Resource in Times of Stress. Thousand Oaks: Sage Publications, 1996. 168 p.
16. Bodenmann G. Dyadic coping and its significance for marital functioning. *Couples Coping with Stress: Emerging Perspectives on Dyadic Coping* / ed. by Revenson T., Kayser K., Bodenmann G. Washington: American Psychological Association, 2005. P. 33–49.
17. Нагорняк Ю. В. Емпіричне дослідження чинників сексуального благополуччя в ситуації війни. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. № 2(78). С. 568–577. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-78-568-577>.

References:

1. Pysmennyi, S. O. (2024). Vplyv viiny na seksualne zhyttia podruznykh par [The impact of war on the sexual life of married couples]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Psykholohiia – Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Psychology*, 35(74/5), 88–93. <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2024.5/14> [in Ukrainian].
2. Petriunco, O., & Skliaruk, A. (2022). Mizhospystisna komunikatsiia ta replikatsiia dosvidu v problemnykh simeinykh systemakh [Interpersonal communication and replication of experience in problematic family systems]. *Vcheni zapysky Universytetu “KROK” – Scientific Notes of “KROK” University*, 2(66), 173–183. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-66-173-183> [in Ukrainian].

3. Synhaivska, I. V., & Osaulenko, N. V. (2023). Osoblyvosti komunikatyvnykh problem v shliubnykh partnerskykh stosunkakh pereselentsiv pid chas viiny [Features of communication problems in marital relationships of internally displaced persons during the war]. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK" – Scientific Notes of "KROK" University*, 3(71), 125–134. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-71-125-134> [in Ukrainian].
4. Synhaivska, I., & Stramousova, I. (2024). Chynnyky zhyttiostiivosti zhinok pid chas viiny [Resilience factors among women during the war]. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK" – Scientific Notes of "KROK" University*, 3(75), 231–245. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-75-231-245> [in Ukrainian].
5. Hupalovska, V. (2021). Subiektivne seksualne blahopoluchchia: Kontseptualizatsiia poniattia ta psykholohichna model [Subjective sexual wellbeing: Conceptualization and psychological model]. *Psychological Journal*, 7(9), 36–47. <https://doi.org/10.31108/1.2021.7.9> [in Ukrainian].
6. Lewis, R., Bosó Pérez, R., Maxwell, K., et al. (2024). Conceptualizing sexual wellbeing: A qualitative investigation to inform development of a measure (Natsal-SW). *The Journal of Sex Research*, 62(5), 693–711. <https://doi.org/10.1080/00224499.2024.2326933>
7. Vasylychenko, O. M. (2024). Zastosuvannia kontseptu "sytuatsiia" u doslidzhenni sotsialnoi povedinky [Application of the concept of "situation" in the study of social behavior]. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK" – Scientific Notes of "KROK" University*, 3(75), 222–230. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-75-222-230> [in Ukrainian].
8. Bodenmann, G., Ledermann, T., & Bradbury, T. (2007). Stress, sex, and satisfaction in marriage. *Personal Relationships*, 14(4), 551–569.
9. Nahorniak, Yu. V. (2024). Stresohenni chynnyky seksualnykh dysfunktsii ta terapevtychna stratehiia yikh podolannia [Stressogenic factors of sexual dysfunctions and therapeutic strategy for overcoming them]. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK" – Scientific Notes of "KROK" University*, 2(74), 337–344. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-74-337-344> [in Ukrainian].
10. Nahorniak, Yu. V. (2025). Model vplyvu chynnykiv viiny na riven seksualnoho blahopoluchchia pary [Model of the impact of war-related factors on couple's sexual wellbeing]. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK" – Scientific Notes of "KROK" University*, 1(77), 568–575. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-77-568-575> [in Ukrainian].
11. Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. New York: Springer.
12. Bodenmann, G. (1995). A systemic-transactional conceptualization of stress and coping in couples. *Swiss Journal of Psychology*, 54(1), 34–49.
13. Kelley, H., Berscheid, E., Christensen, A., et al. (1983). *Close relationships*. New York: Freeman.
14. Bodenmann, G. (2000). *Stress und Coping bei Paaren* [Stress and coping in couples]. Göttingen: Hogrefe. [in German]
15. Cutrona, C. E. (1996). *Social support in couples: Marriage as a resource in times of stress*. Thousand Oaks: Sage Publications.
16. Bodenmann, G. (2005). Dyadic coping and its significance for marital functioning. In Revenson, T. A., Kayser, K., & Bodenmann, G. (Eds.), *Couples coping with stress: Emerging perspectives on dyadic coping* (pp. 33–49). Washington, DC: American Psychological Association.
17. Nahorniak, Yu. V. (2025). Empyrychne doslidzhennia chynnykiv seksualnoho blahopoluchchia v sytuatsii viiny [Empirical study of sexual wellbeing factors in the war situation]. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK" – Scientific Notes of "KROK" University*, 2(78), 568–577. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-78-568-577> [in Ukrainian].